

עודכן ב- 23/07/2010 01:42

עוד בעד ההזיה

סיון סבג - "MPD", מתכננות התערוכה רופינה ולסקי ושירה גליטמן, החדר, תל-אביב

מאת עוזי צור

"פרדוקס הסבא", אוצר אבי לובין, גלריה שלוש, תל-אביב

כל אחת מהעבודות המרכיבות את התערוכה של סיון סבג נוטפת חושניות נשית רבה, וכולן בעד ההזיה, צ'כובית או הוליוודית. סבג, בוגרת תואר שני בלונדון פילם סקול, פועלת באזור הרווי שבין האמנותי לקולנועי, בלי לגלוש או להתמסר לאחד מהם. הווידיאו שלה עושה לעתים שימוש מודע ואירוני במוטיבים קולנועיים אך נותר בתחום הווידיאו בלי לאבד את הלחלוחית. סבג ניחנה באינטואיציה טבעית לתחושת הזמן, ההכרחית הן לקולנוען והן לאמן שבה. התערוכה היא אכן מערך מתוכנן, כיריד הבלים שבו מציצים באפלולית ובאור אל קסמים שבין מורכבות לפשטות. יש בתערוכה עדיין סרבול בוסרי, אך יש בה גם כשרון ואנרגיה שמרתק יהיה לראות כיצד יבשילו.

אפשר להתחיל בווידיאו "אחיות", המתחיל בשלוש אחיות (סיון היא אחת מהן), המבלות בצוותא, טובלות באור הרך של מרפסת הבית הכפרי. התמונה הצ'כובית מתפוגגת לאט ונרקמת מחדש, עד שכל המחזה נהפך לקליידסקופ מופשט כמעט. ב"מאי" אחיותיה טובלות בים הממלא את הפריים כולו, ים כמו של המתרחצים של דגנית ברסט. האחיות לא ממש מצויות בים אלא הן אדוות מוקרנות, צלליות ערטילאיות נשיות, נעות בחלומיות - עד שדמות האב חולפת ביניהן וגם היא כבר רוח רפאים. ב"מעין ומאי" מתפצל המסך לשלוש, למין טריפטיך המצוי בתנועה, ושוב האחיות משחקות ומצחקקות בים.

ב"אני לא יודעת" מהלכת סיון בתוך דמותה לאורך רציף עפר, מגבת כחולה מכסה אותה כמו אניטה אקברג ב"דולצ'ה ויטה" בפונטנה די טרווי, מלווה בקולה של הדיווה האולטמטיבית, מריה קאלאס. זה המקום להדגיש את חשיבות הפסקול בכל אחת מעבודות הווידיאו, פסקול מורכב ומעובד. ב"מעין ומאי" זו מוסיקה אלקטרונית.

בחלקה המואר של התערוכה מוקרן הווידיאו "סופרמן", שבו בתהליכי מחשב הצילום הופך לרצף אטי והזוי של אנימציה מגורענת. מתוך השחור-אפור נברא הצבע, וסיון המנומנת מכפילה ומשלשלת, שוב בפעלול הקליידסקופ; זה סופרמן המאוהבת בעצמה כנרקיס.

ואז מגיעים אל הציור שהיא כמו מובילה אליו: ציור מרובד, אחר לחלוטין מעבודות הווידיאו, עמוק ובשל יותר, שהוא ליבת היצירה הרצינית של סבג. הציור היפה נדמה לקרע של שטיח עתיק ורובו רקום בזהב, משחק של ענפי עץ נגטיביים וביניהם גופים מקוטעים, נחסרים: אחד נערי ושני נשי. דם המחזור הראשון כפרץ חיים. את התערוכה מלווה קטלוג, שאם מדפדפים בו במהירות הדפדוף מנפיש את תמונותיו.

התערוכה הקבוצתית הטובה "פרדוקס הסבא" עוסקת גם היא באיכות הזמן. העבודות מיישרות קו עם הנושא וסוטות ממנו לזמן משל עצמן. האוצר אבי לובין מצליח לבנות מכונת זמן של מרכיביה מניעים ומזיזים זה את זה. מוצג בה תצלום שחור-לבן של גסטון צבי

איצקוביץ, שחיכה עד שלכד גל מתנפץ על מקעה הים ביפו; אפשר ממש למשש את הקצף כנגד כהות הבטון. בתצלום של נועה גיניגר הזמן מתפרק לפרודות אבק, אף שהיא מתמקדת בתבליט גבס. בחלל הווידיאו מוקנת היצירה "עוזבים עוזבים", שבה תלתה חישן רגיש לתנועה לפני בית עזוב וחיכתה לאורות שיידלקו.

גם תומר ספיר מציג מקבץ עבודות מעולות המנסות להאט את הזמן. ב"סקלרודרמה", ארמונות חול העשויים מנטיפים על פני רצפת בטון. "קריפטיד" הוא בעל חיים שאין הוכחה מדעית לקיומו, ואילו הקריפטיד של ספיר הוא מעין צדפה ענקית הנדמית למאובן, ונפערים בה פי טבעת וטבורים שעירים. זה זמן פרה-היסטורי מומצא, הנעור לחיים מופרכים. "לוח זמנים" של גיא גולדשטיין הוא קקפוניה של זמני אמת מקבילים המתנגשים אלו באלו: עשרות חוטי חשמל מתחברים לתחתיתו של שולחן, שעל פניו מצויים עשרות גופים אלקטרוניים של מקלטי רדיו. כל אחד מהם קולט ומשדר באותו זמן תחנה אחרת וביחד הן מחרישות זו את זו. מדי פעם תחנה אחת גוברת לרגע על האחרות.

כמו קמו לתחייה גיבורי "הסעודה האחרונה" מצילומו האיקוני של ראוף ממדוב מ-1998: גיבורי סרט הביכורים של הבימאי הבלגי גוסט ואן דן ברגה "ישו התינוק מפלנדריה" בפסטיבל הקולנוע ירושלים, הם עלמים הלוקים בתסמונת דאון ומשחזרים את חזיון המולד בנופייה האפוריים של פלנדריה; נוף ימי-בינימי של חורשים הנמוגים באד ושל שולי ערים תעשייתיות. מתוך הסרט הזה, מסוג הסרטים שפסטיבלי הקולנוע השונים משמשים להם חממה שמחוצה לה יקמלו, היו שלוש תמונות שנצרבו בתשליל הזיכרון. באחת סירת דייגים כשל תלמידיו של ישוע מתערסלת לעצמה על גלי ים אפור ששמיו נמחקו, ובחיק הסירה צלב עץ גדול וכהה ועליו פסל בארוקי בהיר של הצלוב.

המצלמה מתרחקת לגלות עוד ועוד סירות דייגים, שכל אחת מהן נושאת צלוב בארוקי במרחבי הים המתפוגג. בין הסירות הללו מקנן אחד האמוגשים שחזו בלידת המושיע, עלם פלמי חיזור, כדמות מציור של ברויגל. בתמונה השנייה, אותו כוכב תמים וחף מאשמה מונף אל התקרה הלא נראית של קתדרלה קודרת, ומאותה תקרה ניטח גשם נדבות של פרחים בהירים - בעוד הסרט כולו בשחור-לבן צפוני.

הסצינה השלישית כמו נלקחה ממזמורי נזירים מאוירים: שני עצים אדירים ונישאים כגובה קתדרלה מתרוממים בקצה הרחוק של אגם מוקף חורש ערפילי, שבין צמרות צמד העצים מונחת קורה אופקית וממנה משתלשלים לכל גובה העצים חבלים, שבקצותיהם תלויות נדנדות שעליהן משתעשעים האמוגשים, זעירים כצלליות בציורים מיניאטוריים. באותה מידה אלו היו יכולים להיות חבלי גרדומים שבקצותיהם מתנדנדים הנידונים למוות.